

Summary

A knee-shaped fibula with a semi-circular head-plate decorated with an engraved zig-zag motif ('wolf teeth'), characteristic of the Jobst 13D type (Fig. 10), was found during a metal detector survey in the 'Ostudy' field (Horní Moštěnice cadastral area, Přerov District). The artefact can be dated to the period of the Marcomannic Wars (transitional phase B2/C1).

Zdeněk Schenk, Miroslav Komínek

Ivančice (k. ú. Hrubšice, okr. Brno-venkov)

Za Zámkem.

Doba římská. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum.

Lokalizace: nepublikováno z důvodu ochrany lokality

V průběhu roku 2024 proběhlo na katastru Hrubšic několik záchranných archeologických výzkumů před výstavbou rodinných domů. Zkoumaná polykulturní lokalita byla identifikována už v roce 2021 při výstavbě místní komunikace a sítě (Bučová Čerňavová 2022). Lokalita leží v rovinatém terénu nivy řeky Jihlavy, který se mírně zvedá v západním směru. Celkem byly nalezeny čtyři sídlištní objekty pozdní doby římské, jejichž funkce není jasná. Nejrozsáhlejší z nich přesahoval délku 5 m, měl nerovné dno vyhloubené do pískového podloží. Uvnitř byla zjištěna přítomnost kúlových jam, které neutvářely zřetelnou konstrukci. Objekt měl snad původně sloužit jako zahlučené obydlí, ale nestabilní pískové podloží záměr zmařilo. Každopádně zemnice nalezená v roce 2021 několik metrů od této jámy měla jasnou konstrukci se sloupy v rozích a ve středu stěn.

Nalezený materiál z objektů zahrnoval běžnou v ruce dělanou germánskou keramiku, keramiku tzv. jiříkovického typu i dva glazované fragmenty importované z římské říše. Dále bylo získáno několik kovových zlomků, kostěná industrie, zvířecí kosti, mazanice a přeslen.

Literatura

Bučová Čerňavová, K. 2022: *Hrubšice – výstavba 27 RD na parcele 281/2 – kanalizace, vodovod*. Rkp. nálezové zprávy č. j. M-TX-202300300. Uloženo: Archiv nálezových zpráv, Archeologický ústav MZM. DOI: 10.60585/M-TX-202300300. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202300300>.

Summary

A rescue archaeological excavation carried out prior to the construction of family houses in Ivančice (Hrubšice cadastral area, Brno-Country District) revealed settlement features dating to the Late Roman period. In addition to locally produced ceramics, fragments of glazed Roman provincial pottery were also recovered.

Katarína Bučová Čerňavová

Podivín (okr. Břeclav)

Ul. Bratislavská, parc. č. 2017, 2018/1.

Doba římská. Sídliště, pohřební areál. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 48.8284347N, 16.8610256E

Stavba nové prodejny PENNY Market probíhala na východním okraji města, v těsné blízkosti bývalé pískovny, kde byly v minulých letech zkoumány objekty z doby bronzové a doby římské (Čižmář 2016; 2020). Při stavbě retenční nádrže v západním rohu stavby byly na profilech zachyceny zahlučené objekty, z nichž pochází keramický materiál datovaný rámcově do doby římské.

Větší část stavby se rozkládá v místě zničeném dřívější těžbou písku. Původní terén tak byl zachycen ve větší míře pouze v prostoru parkoviště v severovýchodní části parcely. Zde byly identifikovány tři hrobové jámy orientované ve směru V–Z. Při jejich odkryvu byly nalezeny pouze neúplné, v neanatomické poloze umístěné kosterní pozůstatky dvou mužů a jednoho dítěte, bohužel bez dalšího inventáře, který by umožnil jejich datování.

Literatura

Čižmář, I. 2016: Podivín (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 57(1), 223–224, 251.

Čižmář, I. 2020: Podivín (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 61(1), 181.

Summary

During the construction of a new shopping centre in Bratislavská Street in Podivín (Břeclav District), features from the Roman period and three undated graves oriented east-west were uncovered. The skeletal remains in the graves were found in a non-anatomical position.

Ivan Čižmář

Přerov (k. ú. Kozlovice u Přerova, okr. Přerov)

„Nad Lukami“, parc. č. 804.

Starší doba římská. Sídliště. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: nepublikováno z důvodu ochrany lokality

V roce 2024 byl v rámci projektu „Preventivní archeologie na území Olomouckého kraje“ prováděn detektorový průzkum na polykulturní lokalitě „Nad Lukami“ při severovýchodním okraji katastrálního území Kozlovice u Přerova. Lokalita se nachází na tzv. Radslavické říční terase pleistocenního stáří, na levém břehu potoka Lučnice, který je levostranným přítokem řeky Bečvy. Průměrná nadmořská výška zarovnaného povrchu terasy činí 220 m. Na lokalitě objevené v roce 2001 je dlouhodobě prováděn povrchový průzkum na sídlišti z doby římské (Schenk 2002). Starší horizont osídlení je zastoupen pouze sporadickými nálezy z mladší a pozdní doby kamenné, doby bronzové, starší i mladší doby železné (Schenk, Kulíšek 2023).

V rámci průzkumu byla spolupracovníkem Muzea Komenského v Přerově, p. o., T. Kulíšekem nalezena římsko-provinciální spona. Jedná se o ojedinělý nález, který představuje emailová šarnýrová spona typu Exner I 32, Riha 5.17.5 (Exner 1941, 54–56; Riha 1994, 138–141, Taf. 34:2651–2653). Obloukovitý lučík i zachycovač mají trojúhelníkovitý tvar. Každý z nich

na svém povrchu nese výzdobu v podobě devíti menších pyramidovitě uspořádaných trojúhelníků, které jsou střídavě vykládány emailem světle zeleného a hnědočerveného zabarvení (obr. 11). Okraje lučíku i zachycovače jsou po obvodu zdobené krátkými příčné rytými rýžkami. Zdobeno je rovněž žebírkem na předělu mezi lučíkem a zachycovačem.

Celková délka spony činí 44 mm, maximální šířka je 22 mm a hmotnost spínadla činí 13,622 g. Vinutí ani jehla spony se nedochovaly. Povrch artefaktu je na horní straně pokryt postříbřením a na spodní straně předmětu tmavě zelenou oxidační patinou.

Kozlovický exemplář lze na základě obdobných nálezů z Čech, Moravy a Slovenska datovat do 2. poloviny 1. století až 1. poloviny 2. století n. l. Původ tohoto typu emailových spon lze hledat v západních provinciích Římské říše (např. Elsček 2017, 169–177, obr. 3: 4–7; Frýzl 2016, 53; Urban 2020, 45–46, obr. 6: 2).

Nový nález spínadla z areálu germánského sídliště ze starší doby římské z Přerova-Kozlovic je prvním exemplářem svého druhu na Přerovsku a zároveň rozšiřuje počet známých lokalit na Moravě. Nepochybně souvisí s existencí jedné z větví Jantarové stezky procházející významným přírodním koridorem – Moravskou branou, při jehož jihozápadním vyústění se lokalita nachází.

Obr. 11. Přerov. Emailová spona typu Exner I 32. Foto Z. Schenk.

Fig. 11. Přerov. Enamelled fibula of Exner I 32 type. Photo by Z. Schenk.

Literatura

- Elsček, K. 2017:** Rímske emailové spony zo Slovenska a nové nálezy emailových spôn zo Zohora. In: E. Droberjar, B. Komoróczy (eds.): *Římské a germánské spony ve střední Evropě* (Archeologie barbarů 2012). Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 53. Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., 169–175.
- Exner, K. 1941:** Die provinzialrömischen Emailfibeln der Rheinlande. *Bericht der Römisch-Germanischen Kommission* 29, 31–121.
- Frýzl, J. 2016:** Římsko-provinciální spony z oblasti severně od středního Dunaje a jejich význam v tehdejší živé kultuře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.
- Riha, E. 1994:** Die römischen Fibeln aus Augst und Kaiseraugst: Die Neufunde aus 1975. Augst: Römermuseum.
- Schenk, Z. 2002:** Přerov (k. ú. Kozlovice, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 43, 243.
- Schenk, Z., Kulíšek, T. 2023:** Přerov (k. ú. Kozlovice u Přerova, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 64(1), 269–270.
- Urban, P. 2020:** Nové zberové nálezy římsko-provinciálních spôn z južnej Moravy v zbierkach Regionálneho múzea v Mikulove. *Studia archaeologica Brunensia* 25(2), 35–77. DOI: 10.5817/SAB2020-2-2.

Summary

The enamelled fibula of Exner I 32 type (Fig. 11) was found in 2024 during a metal detector survey in the 'Nad Lukami' field (Kozlovice u Přerova cadastral area, Přerov District). The artefact can be dated to the Early Roman period, specifically to the B1c–B2b phase.

Zdeněk Schenk, Tomáš Kulíšek

Sivice (okr. Brno-venkov)

Parc. č. 799/1.

Doba stěhování národů. Hrob. Skupina/sít sond. Záchraný výzkum.

Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.2039658N, 16.7868067E

Při stavbě rodinného domu na parcele č. 799/1 na východním okraji obce byl dokumentován kostrový hrob z období stěhování národů porušený druhotným zásahem; pro datování je klíčová stříbrná záušnice. Zahloubené objekty byly identifikovatelné pouze ve výkopech pro základové pasy a nelze vyloučit přítomnost dalších hrobů v okolí. Jde o součást lokality na rozmezí katastrů Sivice a Pozořic (Geislerová, Parma eds. 2018, 288–289).

Literatura

Geislerová, K., Parma, D. (eds.) 2018: *Výzkumy – Ausgrabungen* 2011–2016. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Summary

A rescue excavation carried out during the construction of a family house on the eastern outskirts of Sivice (Brno-Country District) yielded an inhumation grave dating to the Migration period.

David Parma

Sobotovice (okr. Brno-venkov)

Severozápadně od obce, parc. č. 1118.

Doba římská. Ojedinelé artefakty. Průzkum detektorem kovu. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.0636281N, 16.5511661E

Při detektorové prospekci v ploše budoucí opravárenské haly (viz oddíl Doba železná) byla získána větší část bronzové profilované spony s vysokým zachycovačem, (obr. 12: 1) kterou je možné zařadit do starší doby římské. Ze stejného nebo spíše mladšího období mohou pocházet rovněž dva zachycovače (obr. 12: 2, 3).

Obr. 12. Sobotovice. Část bronzové spony s profilovaným lučíkem a vysokým zachycovačem a dva zachycovače spon. Foto I. Čížmář.

Fig. 12. Sobotovice. Part of a bronze fibula with a profiled bow and high catchplate, and two catchplates from other fibulae. Photo by I. Čížmář.